

NAPOVED INTEGRALNE SERIJE:

S pametno integracijo do trajnostnega razvoja

V čedalje večji meri se soočamo z mnogoterimi, raznolikimi izzivi – od svetovnih do evropskih, slovenskih, lokalnih; od podnebnih sprememb do ekonomskih problemov.

Zato je nujen drugačen pogled na svet okrog nas, nov način razmišljanja in delovanja, preseganje kalupov...

Celosten pogled, ki nam bo pomagal, da elemente, ki jih že imamo, vidimo v novi luči, na drugačen in celosten način povežemo, prepletemo, stkemo – PAMETNO INTEGRIRAMO.

Drobce rešitev, ki bodo dobre za vse, imamo pred seboj, živimo z njimi – tu, v Sloveniji in Evropi.

Ker »nič ni tako praktično kot dobra teorija« (Lewin), predstavljamo NAČELA, po katerih je mogoče oblikovati nov, celosten konceptualen okvir; pravzaprav lahko vodijo do različnih teorij.

In ta načela nas lahko pripeljejo do TEORIJE INTEGRALNEGA RAZVOJA avtorjev Ronnieja Lessema in Alexandra Schiefferja.

Praktični primeri njene uporabe z odličnimi praksami (večina iz Slovenije) in novi integralni koncepti bodo sestavljali večino od 100 nadaljevanj v seriji »S pametno integracijo do trajnostnega razvoja«. Objavljali jih bomo v naslednjih nekaj mesecih, praviloma vsak dan od ponedeljka do petka. S pomembnim sporočilom, da je nujno pametno povezati številna prizadevanja in potenciala za trajnostni razvoj v okviru EU.

*Med drugim smo pristop integralnih svetov uporabili pri snovanju novega, trajnostnega modela razvoja za našo državo - poimenovali smo ga Integralna zelena Slovenija. Predstavili smo ga v knjigi **Integral Green Slovenia** (Routledge, 2016), ki smo jo uredili dr. Darja Piciga, prof. Alexander Schieffer in prof. Ronnie Lessem, napisalo pa poleg nas še 42 slovenskih avtorjev. Z Integralno serijo se odzivamo na številne pobude, da bi imeli čimveč gradiv o Integralni zeleni Sloveniji tudi v domačem jeziku.*

In integralna zelena pot lahko prispeva tudi k prihodnosti Evrope.

O vsem tem nas bo v prihodnjih mesecih pisalo več deset avtorjev knjige in drugih integralnih mislecev.

Vse to prvič celostno v slovenskem jeziku in edinstveno v svetovnem merilu.

Prijazno vabljeni k prebiranju, razmišljanju in ustvarjalni uporabi!

Dr. Darja Piciga

ENAJSTI TEDEN

S pametno integracijo do trajnostnega razvoja – 52. nadaljevanje

8. 5. 2018

52. Dragocene potenciala za socialno, na znanju temelječe gospodarstvo na novo odkrivamo ali se o njih učimo od drugih

Racionalizem kot filozofski pristop, poudarek na zavestnem spoznavanju in védenju, »krmarjenje« (Navigating) preko znanosti, sistemov in tehnologije, na znanju temelječe socialno gospodarstvo – to je nekaj ključnih odlik »severnega« sveta, ki smo jih povzeli v preglednici na koncu dvojnega [49. in 50. nadaljevanja](#). Po Lessemu in Schiefferju bo to gospodarstvo najbolj uspešno, če razvojno gradi na skupnosti in naravi »južnega« sveta¹ ter kulturi in ozaveščenosti (duhovnosti) »vzhodne« sfere². V [51. nadaljevanju](#) smo nakazali prispevek krščanske misli in vrednot k temu gospodarskemu pristopu in k gibanju za trajnostni razvoj³, za

¹ Pregledno predstavljenem v [36. in 37. nadaljevanju](#).

² Pregled v [49. in 50. nadaljevanju](#).

³ V tem smislu smo posebej izpostavili okrožnico papeža Frančiška [Hvaljen, moj Gospod \(Laudato si'\)](#).

katerega imamo v Evropi in še bolj v Sloveniji še neizkoriščene potencialne. Ob tem je prav, da povemo, da je bil v Sloveniji razvoj zadrug (ne glede na to, ali so izhajale iz prizadevanj krščanskih ali laičnih socialistov) po 2. svet. vojni prekinjen in tudi po spremembi družbenega in gospodarskega sistema od osamosvojitve dalje se združna podjetja tipa Mondragon niso mogla vzpostaviti. Zato smo v knjigi *Integral Green Slovenia* kot prototip podjetja za socialni, na znanju temelječi gospodarski pristop predstavili podjetje v solastništvu in soupravljanju zaposlenih Domel iz Železnikov.

Lahko pa rečemo, da tradicionalne oblike upravljanja z viri, kot so agrarne skupnosti⁴ in zadruge, predstavljajo danes v Sloveniji in tudi širše dragocen navdih in potencial za socialne inovacije v smeri na znanju temelječe ekonomije. Ko se te oblike prilagodijo sodobnim poslovnim praksam ter povežejo z znanstvenim raziskovanjem in tehničnimi inovacijami – kot na primer v kovinski in lesni industriji in obrti, posebej v primerih Domela in M Sore (⇒ 12., 18. in 32. nad.) – smo lahko priča evropskim in celo globalnim prebojem.

V zadnjih letih pa smo izvedeli še za eno izjemno osebnost, velikega moža našega prostora, ki ga lahko postavimo ob bok svetovnim utemeljiteljem socialne ekonomije: prof. dr. Andreja Gosarja⁵. Na novo ga moramo odkrivati zato, ker ga je po 2. svet. vojni doletela usoda neprostovoljnega umika iz javnega delovanja in znanstvenega ustvarjanja na tem področju. Res pa je tudi, da je kot sredinski krščanskodemokratski politik ostal izoliran na političnem področju že pred drugo svetovno vojno.

Po besedah Gorazda Pavleka⁶ moramo Gosarja uvrščati med vizionarje, ker je ne le predvidel, da je potrebno spremeniti politično demokracijo in gospodarski sistem, temveč je s sistemsko obravnavo in knjigo *Za nov družabni red I in II* tudi podal smernice za samoupravno družbo. V njih je izhajal iz človeka in reform, ki morajo zajeti družbeno življenje v celoti, s poudarkom, da se mora vsaka reforma naslanjati na družbene in gospodarske posebnosti svoje dobe. Zato ne preseneča, da je bilo njegovo temeljno delo *Za nov družabni red* leta 1994 ponatisnjeno (v skrajšani obliki)⁷, marca 2014 je potekal Dvodnevni simpozij *Krščanstvo in socialno gibanje* o življenju, delu in pomenu dr. Andreja Gosarja⁸, tri leta kasneje pa je nacionalna televizija o njem posnela dokumentarni portret⁹.

Slika: Dr. Andrej Gosar, 1887 - 1970

⁴ Povezali smo jih z »južnim« pristopom, ker temeljijo na naravi in skupnosti, njihovi načini upravljanja pa so marsikdaj sorodni načinom upravljanja v »severnem« pristopu in lahko slednje tudi navdihujejo.

⁵ Osnovne informacije o njegovem življenju in delu so tudi mednarodno dostopne:

https://en.wikipedia.org/wiki/Andrej_Gosar.

⁶ Poglavje 7.1 v knjigi *Integral Green Slovenia*.

⁷ Skrajšana izdaja: Gosar, A. (1994). *Za nov družbeni red : sistem krščanskega socialnega aktivizma*. Celje : Mohorjeva družba. /Skrajšana izd. / priredil Lado Ločniškar/,

⁸ Posnetek simpozija je dostopen na

http://sl.radiovaticana.va/storico/2014/03/28/dvodnevni_simpozij_kr%C5%A1%C4%8Danstvo_in_socialno_gibanjeo_%C5%BEivljenju%2C_delu/slv-785601.

⁹ <https://4d.rtvlo.si/arhiv/dokumentarni-portret/174462539>.

Da je Gosar razmišljal na integralen način, je mogoče dokumentirati s številnimi citati iz njegovih del, kot je naslednji: »Nikdar ni bilo celotno življenje ljudi v družbi tako vsestransko med seboj povezano in prepleteno, kot je danes. Zato tudi ni bilo nikdar tako potrebno in resnično kot je danes, da je mogoče družbo zares uspešno reformirati edinole v celoti, ne pa ločeno po posameznih področjih družbenega življenja.«¹⁰

Če lahko za Slovenijo v obdobju med obema vojnama in še pred tem ugotovimo, da so posamezni misleci kot Gosar in Krek konceptualno razvijali socialno ekonomijo in da se je tudi zadružništvo močno razmahnilo, tako da je predstavljalo enega od temeljev slovenskega gospodarstva, pa se danes - zaradi slabe dediščine t. i. samoupravnega socializma¹¹ - o njihovem pomenu in pravilih učimo od drugih.

V okviru Evropske unije se čedalje bolj uveljavlja spoznanje o velikem potencialu socialnega gospodarstva za nova delovna mesta in gospodarski razvoj. Evropski parlament na primer v **Resoluciji Evropskega parlamenta z dne 2. julija 2013 o prispevku zadrug k izhodu iz krize (2012/2321(INI))**¹² uvodoma

»- poudarja, da imajo zadruga in druga podjetja socialnega gospodarstva bistveno vlogo v evropskem gospodarstvu, zlasti v krizi, saj s povezovanjem dobičkonosnosti in solidarnosti ustvarjajo visokokakovostna delovna mesta, krepijo socialno, ekonomsko in regionalno kohezijo in ustvarjajo socialni kapital; ...

- ugotavlja, da so v EU zadruga vse pomembnejše in da je med njimi približno 160 000 zadružnih podjetij, ki so v lasti 123 milijonov članov in zagotavljajo 5,4 milijona delovnih mest – vključno s približno 50 000 zadružnimi podjetji v industrijskem in storitvenem sektorju, ki zagotavljajo 1,4 milijona delovnih mest –, in da zadruga v povprečju prispevajo približno 5 % k BDP držav članic; ugotavlja, da je bilo v zadnjih nekaj letih zaradi prestrukturiranja podjetij v krizi ali brez naslednikov ustanovljenih več sto industrijskih in storitvenih zadružnih podjetij, kar je prispevalo k ohranitvi in ponovnemu razvoju lokalnih gospodarskih dejavnosti in delovnih mest; ugotavlja, da so imele industrijske in storitvene zadružne skupine ključen vpliv na regionalni razvoj v nekaterih najbolj industrializiranih regijah EU...«

Resolucija v nadaljevanju še ugotavlja, da so se zadruga v kriznih časih izkazale za še odpornejše od številnih tradicionalnih podjetij, tako glede stopnje zaposlenosti kot zaprtja podjetij; kljub krizi se zadruga ustanavljajo v novih in inovativnih sektorjih. Zadružni model se je med drugim precej razširil v sektorjih storitev podpore podjetjem in storitev splošnega pomena, ki jih je prej zagotavljal javni sektor (npr. okoljske storitve in upravljanje naravnega prostora, izobraževanje in kultura ter proizvodnje energije iz obnovljivih virov).

Slovenija zaostaja tako v vzpostavljanju zadružnega sistema, ki je razvito v državah Zahodne in Srednje Evrope, kot v razvoju socialnega podjetništva, kakršno se je uveljavilo v teh deželah. Socialno podjetništvo in socialna ekonomija v širšem smislu tako predstavlja velik potencial za delovna mesta in trajnostni razvoj. O prizadevanjih, da bi ta potencial tudi uresničili, bomo spregovorili v prihodnjih nadaljevanjih.

Dr. Darja Piciga

¹⁰ Gosar, 1994, str. 20.

¹¹ Zadruga Niko, iz katere se je kasneje (po njeni ukinitvi v obdobju t.i. samoupravnega socializma) razvilo podjetje Domel, je na primer času po 2. svet. vojni sodila med politično nepriljubljene izjeme. Zaradi neenakopravnih pogojev poslovanja glede na konvencionalna podjetja pa po osamosvojitvi taka oblika uspešnega razvoja ni omogočala.

¹² <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P7-TA-2013-0301+0+DOC+XML+V0//SL>.